

„Danskere"

ET NYHEDS- OG OPBYGGELSESBLAG FOR DET DANSKE FOLK I AMERIKA, udgivet af Danish Lutheran Publishing House, Blair, Nebraska.

„Danskere" udkommer Onsdag i hver Uge. Pris pr. Aargang: De Forenede Stater \$2.00. Udlandet \$2.50. Bladet betales i Forskud.

Bestilling Betaling, Adressforandring etc. med Undtagelse af Bidrag til Bladet, Indhold adresseres DANV LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebraska.

Alle Bidrag til Bladets Indhold — Korrespondancer, Afhandlinger og andre Artikler — sendes til dets Redaktør: A. M. ANDERSEN, Blair, Nebr.

Entered at Blair Post office as second class matter.

Acceptance for Mailing at special rate of postage, provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on July 8, 1918.

Advertising rates made known upon application.

I Tilfælde af, Bladet ikke modtages regelmæssigt, bedes man klage til det stedlige Postkontor. Skulde dette ikke hjælpe, bedes man henvende sig til „Danskere"s Kontor.

Naar Læserne henvender sig til Folk, som avvertter i Bladet, enten for at købe hos dem eller for at faa Oplysning om det avvertede, bedes de altid omtaale, at de saa Avertissementet i dette Blad. Det vil være til gensidig Støtte.

Inter-Church-Movement.

Vi har modtaget følgende til Of-fentliggørelse: Omaha, Nebr., 22. Nov. — Lincoln er bleven valgt som Mødested for Verdensbevægelsens „Inter-Church State Training Conference". Denne Konference vil blive holdt 3.—5. December. — 250 kirkelige Ledere, Delegater fra hver County i Staten, repræsenterende væsentlig alle Bekendelser, ventes til Mødet. Hensigten med Mødet er at bringe religiøse Ledere sammen for at konferere om Planer for Statens Deltagelse i den hele Nationen omfattende „Inter-Church" Verdensbevægelse.

Der vil blive holdt Taler af 6 nationalt berømte Ledere. Konferencen beskrives forud som en „School of Christian Leadership", men Lederne mener, at de vil komme til at modtage ligesaa megen Undervisning, som de meddeler, særlig af 15 Minutters Taler, som vil blive fulgt af 45 Minutters Drøftelser. — Mødet i Lincoln er kun et i Rækken af Møder, som vil blive holdt i alle Unionens Stater indtil 20. December. Ved den Tid ventes man, at 10,000 ledende Kristne overalt i Nationen vil være gjort bekendt med Bevægelsen for at fremme Samarbejde mellem Protestanter. — En lignende Bevægelse er sat i Gang i Canada.

Virkelig Forening.

„Lutheraneren" har søgt at faa Rede paa, om de tre norske Samfund, der sluttede sig sammen i 1917, virkelig er forenede, og her er Resultatet, Bladet er kommen til: „Ved Foreningsmødet 1917 havde Den forenede Kirke 632 Navne paa sin Præstelige. Af disse 632 Præster har 33 faaet og taget imod Kald som Frugt af lokalt Foreningsarbejde, og disse 33 udgør 5 Procent af det hele Antal. Den norske Synode havde i 1917 405 Navne paa sin Præstelige. 29 af disse 405 har taget imod Kald fra Menigheder, der har sluttet sig sammen til Kald som Frugt af Foreningsarbejdet. Disse 29 udgør 7 Procent af den hele Liste. Hauges Synodes Præstelige viste i 1917 149 Navne, og 13 af disse 149 er kommen i Betragtning ved Kaldelse til omordnede Kald, og disse 13 udgør 9 Procent af det hele." Den uundgaelige Slutning er, siger Bladet: Foreningen er virkelig og den er permanent.

Fejlen. Fejlen med os er,

at at vore hovmodige Hjerter nægter at indrømme, at vi er i den Stilling, som Guds Ord siger, vi er i. Det anklager os for Synd og Fordærvelse, og vi vil saa gerne undskyldte os og tale højt om

„Menneskenaturens Værdighed". Gud siger os, at uden ham kan vi intet gøre. Men vi er saa tilbøjelige til at mene, at vi ved vor egen Tænkraft og høje Dannelse, kan gøre underfulde Ting. Førem vi indrømmer vor virkelige Stilling, vor Syndighed og Svaghed, kan vi ikke modtage Velsignelse fra Gud. („The Presbyterian")

Folkeforbundets Skæbne.

At Præsident Wilson vilde have Folkeforbundet eller „League of Nations" med i Fredstraktaten som en Del af denne, det var naturligt nok; thi Fredstraktaten maatte jo absolut befatte sig med Forholdet mellem de forskellige Nationer, som havde været indblandet i Verdenskrigen, bestemme Landgrænser, Handelssamkvem og en Mængde andre Forhold — hvorfor saa ikke ogsaa bestemme, hvorledes man i Fremtiden skulde afgøre Mellemværender mellem Nationer uden at komme op at slaas!

Jo, Tanken var nok saa logisk, men at faa den realiseret og paa samme Tid hævde og værne om de enkelte Nationers Særinteresser og Rettigheder — se det var en anden Sag.

Lad os filosofere lidt over selve Sagen.

Ingen af os kan leve vort Liv uafhængigt af andre. Absolut Frihed og Uafhængighed for det enkelte Menneske er en Umulighed.

Allerede fra Begyndelsen var der to Mennesker, Adam og Eva; de maatte tage Hensyn, den ene til den anden.

Men allerede blandt deres Sønner begyndte Krigen; Kain slog sin Broder Abel ihjel.

Da Gud ved Moses gav det udvalgte Folk en skreven Lov; tog han Hensyn til, at Mennesker ikke var bestemt til at leve Livet hver for sig, men derimod til at leve i Forhold den ene til den anden, idet han sagde til den enkelte: „Du skal elske din Næste som dig selv!" Der er selve Grundloven for Samfundslivet udtrykt. Denne Lov er og vil altid vedblive at være Grundloven for Samfundslivet blandt Mennesker.

Da Mrs. Uhrenholdt besøgte os, fortalte hun os blandt andet noget om de vilde Stammers Forhold til hveandre derinde i Hjørtet af Afrika. De holdt sig tidligere i Reglen skjulte for hinanden, uden naar de drog ud imod hinanden i Krig. Saadan var det gaaet, indtil den britiske Regering havde tvunget dem til at leve og færdes i Ro ved Siden af hverandre.

Den civiliserede Verden er jo for længe siden kommen ud over disse vilde Stæde, men dens Individuer og Nationer er alligevel ikke kommen ud over Selviskheden, denne Menneskets Grundsynd og Grundskade.

Hvor har der dog været kriget og atter og igen været gjort Forsøg paa at undgaa Krig. Thi det er ikke først nu, man er kommen til at betragte Krig med Gru og Afsky.

Men det er netop derimellem, at Valget altid staar: Hævdelsen af de enkelte Folks Rettigheder og Særinteresser og saa Freden imellem dem.

Det var med Ønske om Fredens Bevarelse for Øje, den civiliserede Verden i lange Tider talte om „Magtbalance", „Balance af Power". Saa vilde den ene være bange for at angribe den anden.

Stormagterne sluttede sig sammen; de dannede „Trippel-Alliansen" og „Ententen". Men dermed var Selviskheden ikke dræbt eller udslættet.

Tværtimod, den var ægget. Magtbalance fristede til Magtforøgelse og Magtudfoldelse, den fremskyndede Militarisme. Og saa — spillede Verden fallit med sit Forsøg paa at bevare Freden ved Magtbalance.

Det var som med Haner, der kommer i Kamp; de bliver ved,

indtil den ene ligger for den andens Fod paa Valpladsen.

Og nu taler Verden ikke længere om Magtbalance som Fredsværn. Den søger nu om noget nyt. Man har vendt Tanken hen paa et Nationsforbund.

Aa, ja, man er jo da i de civiliserede Lande naaet frem dertil, at Naboer lever og færdes ved Siden af hinanden uden at slaas. Man kender anden Maade at afgøre Mellemværender paa. Og kommer undertiden to Mennesker eller to Korporationer op at slaas, saa er der Myndigheder, som tager fat og hjælper dem til Rette, før de ødelægger hinanden.

Jo her i vort Land eksisterer jo 48 forskellige Stater ved Siden af hverandre uden at komme op at slaas. Borgerkrigen endte Nabokampen, og Forbundet mellem Staterne bestaar.

Det var kun naturligt, at Tanken om et Nationsforbund skulde opstaa, hvor et saadant Forbund mellem Stater fandt Sted. Men — saa Selviskheden, den Trold, den er atter paa Spil.

Det ser ud, som Folkeforbundet er strandet paa den.

Men hvor begyndte Selviskheden at ytre sig? Hvor stak den først Hovedet frem? Var det i United States Senat? Nej, saa vidt vi skønner var det i Versailles eller Paris.

Vi kan ikke her gaa i Enkelt-heder, men det er almindeligt antaget, at Præsident Wilson, der her hjemme havde hævdet sine 14 Punkter med saa stor Styrke, værnede ikke om Særinteresser men om Nationers (smaa og stores) Ligeberetigelse, at han derovre i Europa maatte bøje sig for mange af de sejrendes Særinteresser.

Saa længe Krigen varede, var det Fællesinteresserne, der stod stærkt og mandigt imod Fjenden. Men da Byttet skulde deles, viste Trolden sig.

Visselig ligger der en Masse Selviskhed til Grund for de „Reservations", man i U. S. Senat har kæmpet for, og man kan vel med nogen Ret sige, at Ratifikationen af Fredstraktaten er strandet paa Kampen for vor Nations Særinteresser. Men andres Særinteresser Sejr ligger forud derfor.

Det er vel ikke umuligt, at netop denne Kamp, vor Senats haardnakkede Kamp imod Forbundskonstitutionens Ratifikation uden Ændringer kan aabne nogle af Verdens ledende Statsmænds Øjne for, at skal Folkeforbundet blive en Virkelighed og komme til at tjene som Værn imod Krig, saa maa Selviskheden sættes til Vægs, og Fællesinteresserne maa tage Særinteresserens Plads.

„Sandheden tro i Kærlighed"

Sandheden tro i Kærlighed siger Paulus til Menigheden i Efesus (4, 15). Det er, hvad vi Kristne skylder at være over for enhver — ogsaa over for den lutherske Kirke i Amerika eller den amerikansk-lutherske (den engelsktalende) Kirke.

Det var os ubegribeligt, at Pastor R. R. Vestergaard ud fra det enkelte Tilfælde, han nævner, kunde passere en saa affejende Dom over hele den engelsktalende lutherske Kirke i Amerika, som han gør i den Art., vi optog i sidste Nr. af Dsk.

Sligt cirkuleres gennem det dansk-amerikanske Blad, „Kors og Stjerne" baade derhjemme hvor Bladet udgives, og blandt Danske her i Amerika.

Det drejer sig om et Spørgsmaal, der kommer os saa nær ind paa Livet, at vi slet ikke kan vise det fra os; vi maa indtage Forhold til den engelsktalende lutherske Kirke her i Landet, og det bør vi gøre „Sandheden tro i Kærlighed."

Det er slet ikke saa let en Sag at fælde en retfærdig Dom angaaende Aanden og Retning i et helt Kirkesamfund, ikke engang betragte vort eget lille

Samfund, siden saa naar det gælder Samfund paa og imod et Par Million Medlemmer. Det kan i hvert Fald ikke gøres ud fra et enkelt Tilfælde.

Vi har tittet lidt gennem Statistikkens „Den danske Kirke"s sidste Aarberetning, og ifølge denne er der i nævnte Samfund meget faa Menigheder, i hvilke Antallet af „Altergæster" naar op til Antallet af konfirmerede Medlemmer. I een Menighed opgives der saaledes 250 konfirmerede Medlemmer og kun 62 Altergæster, i en anden 280 konfirmerede Medl. og 106 Altergæster, og saadan kunde vi blive ved og paavise, hvor daarligt det staar til med Forholdet til Nadveren i „Den danske Kirke i Am." Men ikke engang paa Grund af Samfundets egen Statistik turde vi udtale en Dom over dette Samfunds Forhold til Nadveren. Det vilde muligvis ikke være „Sandheden tro i Kærlighed."

Og saa Forholdet til Nadverens Brug i den engelsktalende lutherske Kirke i Amerika — det er ikke let at dømme sandt og retfærdigt om. Vi mangler baade tilstrækkelig Oversigt og Indsigt i det, omhandlede Forhold der til at kunne gøre det.

Men det gælder alligevel om, at vi ikke lader hverken Dømmesyge eller Godtroenhed løbe af med os.

Vi forelagde Dr. O. D. Badtzly i Omaha, der er Præst for den største af de engelsktalende lutherske Menigheder i Landet, det af Past. Vestergaard nævnte Tilfælde og bad ham udtale sig om det der nævnte Forhold til Nadveren. Han gav os følgende Svar:

Rev. A. M. Andersen, Danskere's Office, Blair, Nebr.

My dear Brother Andersen: — Your letter of November 16th at hand and read with interest and great surprise. How any brother Minister, who has held any position of influence or pretends to any knowledge whatever ever of the Lutheran Church in this Country could draw such a conclusion as Rev. R. R. Vestergaard, is puzzling to me.

There is not a Lutheran Minister in the entire American Lutheran Church, who in the slightest degree neglects or disregards the Holy Sacrament of the Altar. In some of our American Lutheran Churches, bread is used in the Holy Communion instead of the Wafer, but I have never even so much as heard of a Minister who neglects or disregards the Sacrament itself. I presume the Minister of whom he made the inquiry was one of those men who may have used bread instead of the Wafer and, accordingly, not having purchased Wafers, did not know where to secure them.

You may state with unqualified authority that the United Lutheran Church is as solidly Scriptural and as Historically sound and correct concerning the Sacrament of the Altar or any other Doctrine of the Lutheran Church as any other Lutheran Body to be found any place in the whole world.

The validity of the Sacrament does not depend upon Bread or Wafers, and our good brother has drawn an unjustifiable conclusion. As for myself, I may say that for 20 years, I have used the Wafer only.

With most pleasant memory of our several meetings and with continued admiration for your aggressive spirit, I am Most cordially yours,

Oliver D. Baltzly.

Det var, hvad vi selv tænkte, straks vi saa, hvad Past. Vestergaard skrev, at vi her rimeligvis stod over for et Tilfælde, hvor en Præst brugte Brød i Stedet for Oblater i Nadveruddelingen.

Angaaende hvad Past. V. skriver om det (efter hans Syn) umulige i at gaa over til at bruge Engelsk som Kirkesprog og bevare den rette lutherske Aand,

vil vi blot henvise til Jesu Ud-sendelse af sine Apostle paa deres Verdensmission og til Pinseunderet.

Jesus siger ifl. Markus: „Prædiker Evangeliet for al Skabningen!" (16, 15) og ifl. Matt.: „Gaar hen og gør alle Folkelagene til mine Disciple." (28, 19). Altsaa, det samme Evangelium, den samme frelsende Sandhed var bestemt for „alle Folkelagene," „al Skabningen," folgelig for Folkelagene med de forskellige Sprog eller Tunge-maal.

Om Pinseunderet skriver Lukas bl. a.: „Og de forbausedes alle og undrede sig og sagde: Se, ere ikke alle disse, som tale, Galilæere? Hvor kunne vi da høre dem tale, hver paa vort eget Maal, hvori vi ere fødte" osv. (Ap. G. 2, 7—9).

Den samme Sandhed, det frelsende Evangelium, hørtes her i de forskellige Maal.

Og nu er det netop vor lutherske Kirkes Ros, at den er vendt tilbage til det oprindelige og apostoliske. Er det sandt, at Kærnen i den lutherske Kristendoms-Opfattelse er det oprindelige og apostoliske, saa har vi guddommeligt Bevis for, at det kan overføres i de forskellige Tungemaal.

Dermed er saa ingenlunde sagt, at vi skal anglisere vort Kirkesprog, før det kommer naturligt.

Det brændende Spørgsmaal.

Siden Spørgsmaalet om nye Skolebygninger i Blair eller andetsteds er kommen op, kan det vistnok kaldes det mest brændende Spørgsmaal, vort Kirkesamfund længe har haft oppe til Overvejelse. Det forekommer Undertegnede, at det egentlig er Livet om at gøre for os som et selvstændigt Samfund!

Et fuldt College Cursus er, hvad der fordes og for længere Tid har været fordret. Opgaven er ikke løst, før man er i Stand til at byde dette. Heller ikke er Opgaven løst, før man har et rentebærende Fund, stort nok saa den aarlige Rente er i Stand til at dække den største Part af det aarlige Tilskud, nødvendigt til at holde Tingene gaende.

Jeg kan ikke tænke mig andet, end at mange har spurgt med adskillig Ængstelse: Kan vi magte den Opgave? En Ting synes at være hævet over al Tvivl, nemlig dette: Der har aldrig været en Tid, hvor det danske Folk herovre har haft saa mange Penge som nu, maaske der aldrig vil komme en Tid, hvor saa meget kan udføres som nu. Den kommende Generation vil ikke have Lejlighed til at købe Land for 10 Dollars per Acre og sælge for tyve eller tredive Gange saa meget efter at have brugt Landet i en Aarrække. Tilmed er endnu den gamle solide Slægt for største Delen levende, de, der er vante til at tage et godt Tag nu og da. Hvis den Opgave nogen Tid kunde udføres, saa er det vist nu.

Naar Spørgsmaalet er oppe: Hvor skal saa den nye Skole ligge, da kunde der vel passende svares: Den skal ligge netop paa det Sted, der er bedst for vort Samfund i Fremtiden. Alle andre Hensyn bør sættes til Side. Det synes, som om der er adskillige, der bliver nervøse, naar dette kommer til Behandling. Der er indtil Dato ikke fremkommen en eneste logisk Grund, hvorfor det skulde for Eks. være i Blair, forudsat at man kunde gøre det bedre andetsteds. Dette med Minderne er ikke meget værd.

Det vil vist ogsaa blive vanskeligt at overbevise Folk om, at det gør synderlig Forskel, enten Skolen er i Blair eller i Harlan. Begge Steder er Smaabyer med kun daarlig Jernbaneforbindelse med Omverdenen.

Der har hidtil været mange af vor Kirkes Folk, der har ment, at det vilde være til stor Hjælp for vore vordende Præ-

ster, om vor Skole laa paa en Plads, hvor de kom i mere Forbindelse med, hvad der gaar for sig i Verden, saa og hørte mere af det, der rører sig omkring os og ikke netop sad under Skrappebladet lige til Ordinationsdagen. Fra den anden Side har det sine Vanskeligheder med Storbjerne for de yngres Vedkommende, der gaar til Skole. Hvorfor ikke gaa Middelvejen?

Albert Lea er en af de Steder, der har været talt om i denne Forbindelse, og Undertegnede har været spurgt adskillige Gange, hvorfor vi ikke har været hørt fra desangaaende. En af Grundene er maaske denne, at vi har tænkt, at Skolen kom her alligevel uden nogen Anstrengelse fra vor Side. Vi mener nemlig, at Tilbudet herfra er saa meget bedre end noget andet, der foreligger Offentligheden fra andre Steder, at det kommende Aarsmøde ikke vil kunne fejle at se det, selv om Komiteen nu ikke kan eller ikke vil.

Vi skal lige kortelig meddele Samfundsvener, hvad Tilbudet gaar ud paa. Lad os først nævne, at hvad Jernbaneforbindelse angaar, da har vi her 5 forskellige Linier, der er 28 Passager-tog hver daglig. Der er næppe en By noget Steds bedre stillet i saa Henseende. Det vilde synes, at Skolen vilde blive bragt nærmere til alle de Stater, hvor vort Folk bor med Undtagelse af Nebraska og det vestlige Ia.

Albert Lea College, der har været Samfundet tilbudt for 50 Tusinde, er beliggende her i Byen. Grunden bestaar af 14 Acres Land og er som Byggelodder værd mere end den nævnte Sum. Der er to større Bygninger, hvilken af dem er værd adskilligt mere end Købesummen. Der er 4 Beboelseshuse, nu lejet ud og værd ikke saa lidt. Der er en „Heating plant", der har kostet adskilligt mere end Købesummen. Det vilde være ret interessant, om Mr. Madsen af Komiteen vilde rapportere igennem Danskere's Spalter angaaende deres Undersøgelse af Bygningerne. Der følger med en god Del af Skoleinventar, Instrumenter og Bøger.

Sammenlign nu de andre Tilbud og glem ikke, at vi skal til at bygge i de andre Tilfælde, medens her er mere end Bygninger nok. Jeg har hørt mange af Byens Mænd sige, at Ejendommen er værd 5 Gange nævnte Sum. Naar Skolen ikke er solgt er det, fordi der har været holdt tilbage for at det igen kunde blive Skolegrund.

Det forekom Undertegnede, at vi her i Albert Lea skyldte Samfundet disse Meddelelser, før der handlede i denne Sag. Det var nærmest vor Opfattelse, at Komiteen eller rettere, den Part af Komiteen, der aflagde os et Besøg, allerede havde Fordomme i Favør af Harlan, før de saa den lokale Ejendom. Skulde Samfundet tænke anderledes om denne Sag end vi, saa faar man jo handle derefter, men vi kunde nok have nøddigt at vælge det bedste Tilbud. Ærbødigst.

L. P. H. Highby.

National Lutheran Council. Efter „Dannevirke".

Ovennævnte Council afholdt d. 6. Novemb. et Møde i Chicago, og undertegnede deltog paa vort Samfunds Vegne, som det blev besluttet paa Aarsmødet i Des Moines.

Der hersker sikkert grumme lidt Forstaelse mellem os vedrørende N. L. C., dets Betydning og Virksomhed. Derfor har Kritik af N. L. S. paa Forhaand fundet aabne og villige Øren, og saa var det noget nyt. Og skønt vi ellers oftest er forgabede i det ny, saa var man tvivlende her. N. L. C. er en Sammenslutning af Lutheranere i Amerika til Selvsbeskyttelse og som Repræsentant over for Regeringen. Da Krigen brød ud, anerkendte Regeringen Katolikker og Prote-